

Rollenspel 1

Geef je eten of niet?

Instructie

Dit rollenspel bevat vijf verschillende rollen. Knip ze uit en verdeel ze over vijf kinderen. Geef de kinderen de tijd om erover na te denken en een verhaal te maken. Nodig ze vervolgens uit om het verhaal voor de klas te spelen.

De rest van de klas maakt aantekeningen als het rollenspel opgevoerd wordt. Zijn zij het eens met de verschillende beslissingen? Na het spel krijgt de hele klas de gelegenheid om in te gaan op de verschillende rollen.

Rol 1 Piet

Je heet Piet en je bent zestien jaar. Je ouders hebben een boerderij en jij werkt mee na schooltijd. Het is de bedoeling dat jij de boerderij later over gaat nemen, dus het voelt een beetje als jouw boerderij.

De oorlog zal niet lang meer duren, zegt vader steeds, maar intussen wordt de situatie in het land steeds slechter en de Duitsers gedragen zich steeds beestachtiger. Pas nog is er een buurman doodgeschoten, omdat hij een Engelse piloot onderdak had gegeven.

In het westen is een hongersnood en er komen dagelijks mensen aan de deur voor eten. Hartstikke zielig, maar jullie voorraden zijn ook beperkt en jullie moeten de winter nog door. Jullie hebben al heel veel weggegeven, dus jij vindt het nu wel genoeg geweest. Jij bent alleen thuis met je zus Els.

Ook u heeft een taak: u geeft het sein dat de bel gaat. Dan kan het verhaal beginnen. Als rol 3 is uitgepraat, laat u de bel nog eens gaan en dat geldt ook voor rol 4.

Algemene voorkennis

Dit verhaal speelt zich af op een boerderij in het oosten van het land. Het is december 1944 en het is Hongerwinter. Sinds september liggen de treinen stil en de Duitsers hebben uit wraak de voedseltoevoer naar het westen afgesneden.

Rol 2 Els

Je heet Els, je bent veertien jaar en je oudere broer heet Piet. Je woont op een boerderij in het oosten van het land. In het westen is een hongersnood en er komen dagelijks mensen aan de deur voor eten. Je vader zegt steeds dat jullie voorraden ook beperkt zijn en dat jullie de winter nog door moeten. Maar honger is verschrikkelijk, en je wilt de mensen helpen die er slechter aan toe zijn dan jij.

Jullie gaan elke zondag naar de kerk en daar preekt de dominee naastenliefde en dat je voor anderen net zo goed moet zorgen als voor jezelf. Dat betekent toch dat je mensen die honger hebben eten moet geven? Jij bent alleen thuis met je broer Piet.

Rol 3 Meneer Van Manen

Je heet meneer Van Manen en je bent zeventig jaar oud. Je woont in Den Haag bij je dochter in huis. Zij heeft drie kleine kinderen en haar man is gedwongen in Duitsland aan het werk. Het eten is op, en de situatie is zo langzamerhand onhoudbaar geworden. Je ziet de oudste van je kleinkinderen steeds magerder worden, de baby is al zo zwak dat hij niet meer kan huilen. Daarom ben je nu met de kinderwagen naar Overijssel gelopen, ondanks de protesten van je dochter: 'Vader, ga niet, dit wordt je dood!' In de kinderwagen zit het tafelzilver, dat wil je ruilen voor eten.

Je bent al dagen onderweg, je kan niet meer en je tenen zijn bevroren. Nergens heb je nog iets te eten kunnen regelen, en je bent zo langzamerhand wanhopig. Nu bel je aan bij deze boerderij.

Rol 4 Ella

Je heet Ella, je komt uit Leiden, je bent 23 jaar en je hebt je baby Puk bij je. Puk moet gevoed worden, daarom moest hij wel mee. Thuis heb je niets meer te eten en je bent bang dat je straks geen moedermelk meer kunt geven. Het zal de dood van de kleine Puk betekenen.

Met je laatste bezittingen in je fietstas ben je naar het oosten gefietst in de stroom van al die andere mensen. De spullen wil je ruilen voor eten. Nu heb je eindelijk een zijweg gevonden waar bijna niemand anders is. Bij de eerste de beste boerderij bel je aan.

Rol 5 John Evans

Je naam is John Evans en je bent een Engelse piloot. Gisteren is je vliegtuig neergeschoten en je hebt je al twee dagen in de hooiberg van een boerderij schuil kunnen houden. Nu heb je honger, maar je weet dat je mensen in gevaar brengt die je helpen. Wie een geallieerde piloot verbergt, krijgt de kogel. Nu kan je niet meer, je bent door en door verkleumd en je besluit bij de boerderij aan te bellen.

Afsluiting

Vraag na het rollenspel wat de klas ervan vond. Met welke beslissing waren ze het eens en met welke niet? Waarom?

Rollenspel 2

Ga je mee of niet?

Instructie

Dit rollenspel bevat vier verschillende rollen. Knip ze uit en verdeel ze over vier kinderen. Geef de kinderen de tijd om erover na te denken en een verhaal te maken. Nodig ze vervolgens uit om het verhaal voor de klas te spelen.

De rest van de klas maakt aantekeningen als het rollenspel opgevoerd wordt. Zijn zij het eens met de verschillende beslissingen? Na het spel krijgt de hele klas de gelegenheid om in te gaan op de verschillende rollen.

Ook u heeft een taak: u bent de Japanse kampbewaker, maar gelukkig spreekt u voortreffelijk Nederlands. U gaat het gezin melden dat hun zoon Wim zich binnen vijf minuten moet melden. U kijkt Kees nog eens langdurig aan en verdwijnt dan weer van het

toneel. U geeft de moeder als eerste het woord.

Algemene voorkennis

Dit verhaal speelt zich af in de zomer van 1944 in een vrouwenkamp in Nederlands-Indië.

Twee jaar geleden heeft de Japanse bezetter Nederlandse vrouwen en kinderen apart van hun mannen en vaders gevangengezet. Nu willen de Japanners jongens vanaf dertien jaar in aparte kampen zetten.

Rol 1 Kees

Je heet Kees en je zit samen met je moeder, je één jaar oudere broer Wim en je tien jaar oude zusje Bep in een vrouwenkamp. Jullie hebben net de nieuwste maatregel van de Japanners gehoord. Je broer is veertien en dus aan de beurt, jij bent dertien, maar klein van stuk. De Japanse kampleiding heeft jou over het hoofd gezien. Meld je je alsnog aan, om samen met je broer naar het jongensinternerskamp te gaan?

Rol 2 Wim

Je heet Wim, je zit samen met je moeder, je één jaar jongere broer Kees en je tien jaar oude zusje Bep in een vrouwenkamp. Jullie hebben net de nieuwste maatregel van de Japanners gehoord. Jij bent veertien en dus aan de beurt. Je broer van dertien is klein van stuk en over het hoofd gezien door de Japanse bezetter. Je wilt graag dat hij meegaat, anders sta je er helemaal alleen voor. En je hebt last van astma. Als je gespannen bent, wordt dat alleen maar erger. Je moeder heeft tenslotte Bep nog.

Rol 3 Truus

Je heet Truus. Je zit samen met je twee zoons en dochter in een vrouwenkamp. Jullie hebben net de nieuwste maatregel van de Japanners gehoord. Dat betekent dat je beide zoons naar een jongensinterneringskamp moeten, de een is dertien en de ander veertien. De Japanse bezetter heeft je zoon van dertien over het hoofd gezien en jij wilt dolgraag dat hij bij jou blijft. Je bent al zwak, en wie moet je anders helpen? Je hebt natuurlijk Bep nog, maar wat heb je nou aan een meisje in deze tijd? De jongens hebben aldoor eten geregeld, en Bep is echt nog een kind.

Afsluiting

Vraag na het rollenspel wat de klas ervan vond. Met welke beslissing waren ze het eens en met welke niet? Waarom?

Rol 3 Bep

Je heet Bep en je zit samen met je moeder en je twee broers Kees en Wim in een vrouwenkamp. Jullie hebben net de nieuwste maatregel van de Japanners gehoord. Dat betekent dat je beide broers naar een jongensinterneringskamp moeten. Een broer is dertien en de ander is veertien. De Japanse bezetter heeft je broer van dertien over het hoofd gezien. Je moeder wil graag dat Kees bij jullie blijft, omdat ze geen vertrouwen in jou heeft. Je bent echt nog een kind volgens haar, maar jij wilt dolgraag bewijzen dat dat niet zo is. Tot nu toe stuurt je moeder jou steeds weg als er iets moet gebeuren. 'Ga jij maar spelen,' zegt ze dan. Maar jij wilt helemaal niet spelen. Het is tijd dat je moeder ziet dat je groot bent.